

Täysistunto

Maanantai 12.12.2016 klo 14.03—21.19

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perintö- ja lahjaverolain sekä tuloverolain 47 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle perintö- ja lahjaverolain sekä tuloverolain 47 §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 175/2016 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 175/2016 vp

Hallituksen esitys HE 245/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

19.13 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Perintö- ja lahjaverot on se viimeinen, kolmas näistä rosvoista, joka vielä täällä salissa on. Kaksi aikaisempaa eli niin sanottu yrittäjäväähennys ja metsälahjavähennys ovat jo päässeet livahtamaan käsistämme.

Esitimme lukuisia pykälämuutoksia tähän lakiesitykseen, joista äänestettiin äskettäin. Olen pahoillani siitä, että tässä taloudellisessa tilanteessa hallitus katsoo, että työllisyys- ja kasvuvaikutuksiltaan olematon mutta lähinnä varakkaita suomalaisia suosiva veroalennus on päätetty ottaa käyttöön.

Tästä syystä, kun emme ole päässeet vaikuttamaan tämän lakiesityksen järkevämpään sisältöön, on esitettävä sen hylkäämistä ja lisäksi lausuma, joka sisältyy vastalauseeseemme.

19.15 **Marisanna Jarva kesk:** Arvoisa puhemies! Esitän tämän hallituksen esityksen käsittelyn jatkamista.

19.15 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Harakka hyvin toi esille niitä ongelmia, jotka tähän esitykseen liittyvät. Tässä on tämän illan aikana myöskin käyty paljon keskustelua hallituksen veropolitiikan epäkohdista ja siitä, kuinka huonosti hallituksen verokevennykset kohdennetaan. Tästä syystä kannatan edustaja Harakan tekemää esitystä ja lausumaehdotusta.

19.16 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Siitä, mitä tässä juuri äsken lausuttiin: Että tässä taloudellisessa tilanteessa on aivan käsittämätöntä, että me annamme tällaisia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

lahjoituksia niille, joilla jo muutenkin paljon on. Se, mitä edustaja Harakka äsken esitti, on erittäin kannatettava asia, ja seison ihan tiukasti sen takana.

19.16 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! Myös vihreät ovat sosialidemokraattien ja vasemmiston lausumavastalauseen takana.

19.16 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Jarvan esitystä käsitteilyn jatkamisesta.

19.17 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa puhemies! Myös minä kannatan edustaja Jarvan ehdotusta asian käsittelyn jatkamisesta.

19.17 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Sosialidemokraatit poistivat varallisuusveron Suomen 40 000 rikkaimmalta kymmenen vuotta sitten. Siitä on kertynyt valtava potti näille, jotka siitä hyödyn saivat. Myös se yhteisöveron alennus koitui rikkaille. Tässä nyt suomalaisille pienyrittäjille ja viljelijöille annetaan mahdollisuus perinnön luovuttamiseen sillä lailla, että perintöverotus ja lahjaverotus ei sitä yritystä tapa. Se on minusta vastuullista toimintaa. Kateus tässä suhteessa on minusta aika sairas ilmiö.

Herra puhemies! Vielä tässä vaiheessa, kun käsitellään tätä niin sanottua kolmatta iloista rosvoa, kysyn edustaja Harakalta: Ketkä ovat todellisuudessa ne iloiset rosvot? Eihän laki sinänsä ole mikään rosvo. Ketä te tarkoitatte? Rosvot ovat aina ihmisiä. Ketkä ovat teidän mielestänne ne kolme iloista rosvoa? (Naurua)

19.18 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Minua vähän nauratti tämä.

No, tästä tuli mieleeni, kun täällä puhuttiin tosiaankin siitä, minkälaista politiikkaa hallitus tekee, ja siitä, että meillä ei olisi tähän varaa. Otan tähän nyt yhden näkökulman: Olen itse ollut vuosikausia töissä holhoustoimen edunvalvonnassa, jossa on alaikäisten varallisuuden valvonnasta kyse. Siellähän on alaikäisiä lapsia, jotka ovat saaneet perinnön. Usein, ja pääasiassa lähes aina, kyseessä ovat tavalliset ihmiset, joilla on asunto, auto ja jotain pientä omaisuutta. Toinen jää yksin, yksinhuoltajaksi, kun puoliso on kuollut. Aivan kuten edustaja Kankaanniemi sanoi, kateus on sairas ilmiö. Kyllä se tässä yhteydessä on, kun puhutaan perinnöstä. Siinä on aina läheinen ihminen menehtynyt lopullisesti. Se suru on valtava. Jos siihen tulee vielä taloudellisia ongelmia päälle, niin ei siinä ketään naurata. Olen niin monta kertaa jutellut yksinhuoltajaäidin kanssa, joka miettii: mistä minä saan rahat — lapset nimittäin saavat sen perintöveron maksettavakseen tälläkin hetkellä — mistä minä saan rahat perintöveroon, millä minä maksan hautajaiskulut, meillä on kaikki omaisuus tässä kiinni, meillä ei ole kuin pienet henkivakuutukset, mitkä tulevat kaikille. Muistetaan se asia, että tässä kevennetään lähimpien perillisten verotusasteikkoa, ja siinä yhteydessä puhuisin muustakin kuin rahasta. Siinä on ihminen kuollut, kunnioitetaan sitä asetelmaa. Sitä ei varmaan kukaan kenellekään toivo ja ajattele, että voi, kun minulta tämä läheinen tässä kuolisi, niin saisin pikaisesti edullisen perinnön. Näin ei varmasti ole.

19.19 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Meren liikuttavaan puheenvuoroon täytyy kuitenkin heti todeta, että hallitushan nimenomaan on esittänyt kuolemanvaravakuutusten verottoman rajan poistamista kokonaan. Eli kyllä tässä lesket ja orvot olivat SDP:n alkuperäisissä pykälämuutoksissa kuitenkin paremmin huomioituina kuin halli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

tuksen alkuperäisessä esityksessä. Mutta emme nyt palaa siihen esitykseen, joka on jo menneisyyttä.

Vastauksena edustaja Kankaanniemelle: On olemassa sellainen asia kuin kielikuva. Tämä kielikuva tarkoittaa sitä, että nämä lakiesitykset ovat vieneet veronmaksajien rahoja lähes 200 miljoonaa esityksiin, jotka hyödyttävät jo ennestään varakkaita mutta joiden työllisyys- ja kasvuvaikutukset ovat täysin olemattomat.

Kiinnitän huomiota myös siihen, että tämän perintö- ja lahjaverotuksen alennuksen alkuperäinen ajatus oli se, että perheyrittäjien ja sukutilojen jatkaminen helpottuisi. Näin ei kuitenkaan tule tämän esityksen kautta tapahtumaan. Ja miksi ei? Se johtuu siitä — ja tähän liittyy se lausumaesityksemme — että perintö- ja lahjaverotuksen 55—57 § sanelevat ne yrityshuojennusten ehdot, jotka tämän mahdollistavat. Tähän hallitus ei uskaltanut ka- jotta siinä pelossa, että miljoonien arvopaperiomaisuus ei enää siirtyisi yritysvarallisuuden mukana täysin oikeudettomasti seuraaville polville tai lahjansaajille. Tämä on suuri sääli, koska meidän tulisi puuttua itse ongelmaan eli siihen, että jos on tapauksia — kuten tapaus Harvia — joissa yritys ei voi enää jatkaa, niin silloin pitäisi muuttaa näitä pykäläiä, jotka (Puhemies koputtaa) perustuslakivaliokuntaan jäivät nyt jättämättä.

19.22 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! En tiedä, onko tässä edustaja Harakalta jäänyt huomaamatta, mutta hallitushan on nostanut nimenomaan tätä puoliso- ja vähennystä ja alaikäisyysvähennystä, elikkä en tiedä, kuinka paljon olette ollut tekemisissä perintöverotuksen kanssa, mutta kun tulee se laskennallinen osuus, niin siitä vähennetään nyt jatkossa lesken osalta 90 000 ja alaikäisen osalta 60 000 elikkä nämä kumpikin nousevat, alaikäisten osalta 20 000 eurolla se osuus, josta sitä veroa menee. Monilla perheillä ei ole mittavia säästöhenkivakuutuksia. Silloin tulevat nämä työntekijän ryhmähenkivakuutukset, ja ne eivät ole monia tuhansia euroja.

Minä jätän toiseen kertaan tuon mietinnän, että te toteatte, että minun puheenvuoroni oli liikuttava. Kehotan teitä menemään joskus töihin semmoisiin paikkoihin, missä te olette hyvin paljon tekemisissä. Minä olin kymmenen vuotta maistraatissa töissä ja olen tavannut satoja nuoria perheitä, yksinhuoltajia, jotka ovat menettäneet puolisonsa kuoleman vuoksi, ja minä koen hieman, että tämä on vähän vähättelyä, että liikuttavaa ja liikuttavaa. Menkää, tavatkaa tällaisia ihmisiä. Nämä ovat heille isoja rahoja ja isoja merkityksiä. (Jukka Gustafsson: Harakka sanoi sen ihan positiivisesti! Mistä tämä tuli?)

19.23 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Täällä jatkuvasti opposition edustajat lietsovat vastakkainasetteluja eri tuloluokkien välille. Oppositioista ollaan vähän väliä moittimassa, miten hallitus ottaa köyhiltä ja antaa rikkaille. Kuitenkin esimerkiksi perinnön jättäjissä tai lahjan antajissa on paljon tavallisia pienipalkkaisia ihmisiä, jotka elämässä varrella ovat saaneet sukanvarteen jotakin, kuka enemmän, kuka vähemmän.

Salin vasemman laidan mielestä varmasti nekin, jo moneen kertaan verotetut, eurot tulisi perintö- ja lahjaverolla verottaa tappiini, siis kaikki ottaa pois, ja sitten se sama raha liikuteltaisiin toiseen taskuun ja sieltä kolmanteen taskuun ja niin pois päin. Ilmeisesti teidän mielestänne siitä syntyy talouskasvua. Se on sosialistista talouskasvuajattelua, ja se kannattaa laittaa tuohon pöytäkirjaan, nyt se varmaan menee tuonne. (Naurua)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

19.24 Timo Harakka sd: Edustaja Meren on ihan turha loukkaantua. Tarkoitin vain hyvää äskeisellä puheenvuorollani. (Jukka Gustafsson: Kyllä me sen ymmärsimme!) — Kiitoksia edustaja Gustafssonille.

Kiinnitän huomiota vain pieneen yksityiskohtaan tässä. Kuten sanoin, se pääasia on tässä koko ajan ollut se, että tässä lakiesityksessä hallituksen oli tarkoitus helpottaa alaikäisen yritysvarallisuuden perijän asemaa mutta se olisi edellyttänyt sen 55 §:n avaamista, jossa näistä verohuojennuksista määrätään, ja siihen hallitus ei ollut valmis. Tämä on valitettavaa, ja siksi meidän täytyy mahdollisimman nopeasti puuttua yritysvarallisuuden verohuojennuksiin siinä tarkoituksessa, että perheyrittysten asema paranee Suomessa.

Kiinnitän huomiota vain yhteen yksityiskohtaan tässä leskien ja alaikäisten perijöiden asiassa, ja se on se, että täysi-ikäisten lasten asema heikkenee tämän lakiesityksen johdosta siitä syystä, että tämä kuolemanvaravakuutusten veroton osa koski myös heitä mutta sitä ei kompensoida täysimääräisesti tässä lesken ja alaikäisten lasten perintöosuuden verottoman rajan nostossa.

19.26 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Olemme ensi vuonna viettämässä reformaation 500-vuotisjuhlaa, ja siihen liittyvät katekismus ja käskyt, ja käskyissä on aina se osa, että mitä se on. Nyt kysyin edustaja Harakalta, mitä se on, kun te puhutte kolmesta iloisesta rosvoista. Se oli kuulemma kielikuva. Hyvä niin. Mutta se ei riitä kyllä selitykseksi, että mitä se on. Mielestäni te vihjaatte, että hallituspuolueet ja niiden puheenjohtajat ovat iloisia rosvoja. (Naurua — Eduskunnasta: Tepä sen sanoitte!) Onko näin? Onko näin, mitä olen kuullut? Minulle on kerrottu, että näin olisi, että tarkoittaisitte näitä? Onko näin? Jos on, niin kertokaa, mitä se on. Mitä se tarkoittaa käytännössä? (Jukka Gustafsson: Eihän tämän jälkeen tarvitse!)

19.27 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Tässä salissa on helppo yleistää asioita, ja ymmärrän sen, se on inhimillistä, että näin tapahtuu. Haluaisin vaan pienen korjauksen sanoa, kun edustaja Hakkarainen omassa puheenvuorossaan viittasi oppositioon kokonaisuutena tässä asiassa. Haluan kuitenkin ilmoittaa, että kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä jo ennen eduskuntavaaleja kirjasi hyvin selkeästi meidän tavoiteohjelmaamme, että perintöverotusta on kehitettävä ennakkoperintöihin ja sukupolvenvaihdoksiin kannustavaksi. Olen itsekkin saanut osallistua tämän asian käsittelyyn sekä verojaostossa että valtiovarainvaliokunnassa. Edustaja Hakkarainen voi vaikka tarkistaa pöytäkirjoista, miten olemme toimineet. Olemme pysyneet linjassamme. Eli silloin, kun hallitukselta tulee hyviä esityksiä, jotka ovat meidän linjamme mukaisia, niin me kannatamme, ja tämä on yksi sellainen asia. Ainahan se on näin, että kun säädetään uusia lakeja, muutetaan lakeja, niin voi tulla joitakin pieniä asioita korjattavaksi, mutta pitää katsoa se kokonaisuus, mitä tämä asia ajaa, ja se kannustaa nimenomaan sukupolvenvaihdoksiin, ja sen takia olemme vahvasti tämän kannalla.

19.28 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! En huomannut KD:tä tuossa edellisessä puheessani, mutta jos nyt kolme rosvoa oli viime kaudella, niin sieltähän löytyvät muun muassa demarit, vihreät, vasemmistoliitto — ainakin tästä löytyy jo kolme semmoista tyyppiä.

Tästä keskusteltiin ensimmäisen kerran kaksi kuukautta sitten. Täällä käytettiin silloin monia hyviä puheenvuoroja, kaikki ne hyvät olivat hallituspuolueiden edustajien. Esimer-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

kiksi edustaja Heinonen kertoi, että meillä on noin 300 000 yritystä ja niistä 78 000:een on tulossa lähivuosina sukupolvenvaihdos. Peräti 20 000 näistä yrityksistä on ilmoittanut, että he tulevat lopettamaan yritystoiminnan tässä tilanteessa. Elikkä mitenkä saadaan kannustettua sukupolvenvaihdoksia, verottamalla vai helpottamalla? Luulisin näin, että tämä vanha sukupolvi vaihtuu sieltä veronkevennyksellä.

Ruotsissa luovuttiin perintöverosta jo yli 10 vuotta sitten ja Norjassa pari vuotta sitten. Meidän tulee liikkua samaan suuntaan.

19.30 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Harakalle totean vain, että tietysti erilainen kohtelu alaikäisten osalta johtuu siitä, että alaikäiset ovat elatuksen varassa, ja se on vähän toisentyypinen tilanne. Täysi-ikäinen henkilö ei ole enää oikeutettu elatukseen, eikä hän siten ole ihan samassa asemassa, eikä hän yleensä pystykään itseään elättämään. Siitä tämä erilainen kohtelu tietysti tulee.

Yksi asia, mikä tietysti on uutuutena, mikä on hyvä huomata — uusi 52 § — on tämä, että henkilöä, verovelvollista, ei aseteta konkurssiin eikä siitä tehdä merkintää ennen kuin 2 vuotta on kulunut veron ensimmäisestä eräpäivästä. Tämäkin auttaa monesti siihen, että saadaan järjesteltyä elämäntilannetta ja asuntoja myytyä ja muuta. Siellä voi joskus olla todellisia maksuvaikeuksia takana.

Lisäksi uusi 55 § tuo tilanteen, jossa sukupolvenvaihdoksessa olevan alaikäisen puolesta toimiva edunvalvoja rinnastetaan nyt jatkajaan. Aikaisemmin tästä on ollut erityistä epäselvyyttä oikeuskäytännössä ja on edellytetty ja katsottu, että edunvalvoja ei välttämättä voisi jatkaa tätä yritystoimintaa. On erittäin hyvä, että tämä todetaan nyt laissa, että edunvalvoja voi toimia osakeyhtiössä alaikäisen lukuun.

19.31 Timo Harakka sd: Arvoisa puheenjohtaja! Nyt joudun korjaamaan edustaja Merta, että nimenomaan tämä 55 § oli tässä alkuperäisessä lakiesityksessä, joka täydennettynä, eli siis tyhjennettynä, palautettiin uuteen lähetekeskusteluun ja uudestaan valiokuntaan. Eli 55—57 § ovat ne, joissa yrityksen verohuojennus seuraavalle sukupolvelle määritellään. Se johtaa siihen, että normaaleilla yrityksillä veroprosentti on 3,5 prosenttia efektiivisesti ja maataloilla 1,6. Tämä ero siihen, mikä on normaali perintö- ja lahjaveron taso, on se ongelma tässä, ja siihen ei nyt pystytä kajoamaan. Juuri olisimme itsekkin toivoneet, että teidän tässä esittämänne parannus alaikäisten yritysjäsenien asemaan olisi toteutunut, mutta se nyt meni sen pesuveden mukana, että pelättiin, että eräisiin epäkohtiin ja eräisiin täysin kohtuuttomiin omaisuudensiirtoihin — jotka liittyvät ennen kaikkea valtavan arvopaperiomaisuuden siirtymiseen tuotannollisen yritysvarallisuuden yhteydessä — olisi kajottu. Ei ole tietenkään varmaa, että perustuslakivaliokunta olisi näin tehnyt, mutta kun se oli vuonna 2008 perustuslakivaliokunnan käsittelyssä ja vedettiin sieltä pois, niin nyt hallitus edelleen pelkäsi, että nämä miljoonaedut tässä vaarantuisivat, ja näin ollen nyt hallitus hylkäsi nämä alaikäiset yritysperintöjen saajat.

19.33 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Asiaa valmisteltiin valtiovarainvaliokunnan verojaostossa. He kuulivat muun muassa Suomen Yrittäjien veroasiantuntijaa. Laina tässä hänen lausuntoaan: "Vuodesta 2011 lähtien tehdyt perintö- ja lahjaveroaosteikkojen kiristykset ovat painottuneet voimakkaasti veroasteikkojen yläpäähän, minkä johdosta myös yritysten sukupolvenvaihdosten toteuttamiseen liittyvät verokustannukset ovat kasvaneet. Veronkorotukset ovat osaltaan lisänneet riskiä siitä, että yritystoiminnan jatka-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

jalle aiheutuva verokustannus heikentää yritysten toimintaedellytyksiä ja mahdollisuuksia työllistää. Veronkiristysten purkaminen on siten yritysten toimintaedellytysten paranemisen johdosta tervetullutta. Tehtyjen perintö- ja lahjaveron korotusten purkamista tulisi myös edelleen jatkaa julkisen talouden tasapainottamistavoitteen asettamissa raameissa." Tämä oli Yrittäjien veroasiantuntijan lausunto.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.